

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО - ОРІЄНТОВАНОГО ЧИТАННЯ

Михайлова Н.О., Україна, Київ
Національний університет харчових
технологій

Нові вимоги до освітньої системи в Україні зумовили суттєві зміни у підході до викладання, оновлення змісту та методів навчання іноземної мови. Механічне відтворення замінюється практичним використанням мови в умовах, наближених до реального спілкування. Сучасний стан розвитку економіки, науки та техніки вимагає від вищих навчальних закладів підготовки висококваліфікованих спеціалістів, здатних до ефективної іноземної комунікації, особливо в ситуаціях фахового спілкування. Все це потребує розвитку мовленнєвої компетенції студентів, а отже, використання нових підходів до організації навчального процесу.

У немовних ВНЗ дуже важливу роль відіграє формування та контроль мовленнєвої компетенції студентів у читанні іноземних професійно орієнтованих текстів, адже процес навчання орієнтується на практичне використання мови для читання з професійними цілями.

Концепція комунікативної стратегії навчання знайшла відображення у роботах багатьох науковців: О.Я. Коваленко, А.Н. Леонтьєва, Ю.І. Пассова та ін. Основною метою навчання іноземної мови є формування комунікативної компетенції. Дослідженням питання мовної компетенції займались також такі лінгвісти як: Хомський Н., Слобін Д., Виготський Л. В., Леонтьєв О. М., Лурія О. Р. та ін.

В даній статті ми спробували розкрити особливості принципу автентичності та інтерактивності, що є основними принципами формування іноземної

комунікативної компетенції під час навчання професійно - орієнтованого читання в немовному вузі.

Важливими принципами формування комунікативної компетенції у навчанні іноземних мов є принцип автентичності та принцип інтерактивності. Принцип автентичності реалізується в трьох аспектах: виборі автентичних матеріалів, використанні автентичної методики, створенні автентичного спілкування в автентичному середовищі.

Термін "автентичний", від грецького *autentikos* справжній, дійсний, правильний, заснований на першоджерелі, вперше виник у Міжнародному праві в застосуванні до текстів міжнародних договорів. Автентичний текст тут означає (і означає) відповідний за змістом текст іншою мовою і, що має однакову з ним правову силу.

У методиці викладання іноземних мов останніх років термін автентичний був значно переосмислений. Під автентичністю, як правило, розуміють природність і оригінальність. Автентичність як проблема викликала значний інтерес в Україні з появою серії підручників і аудіовізуальних матеріалів, створених носіями мови й у країні, мову якої вивчають, для іноземців.

Дійсно, висока мотиваційна значущість цих матеріалів, багата країнознавча інформація, що несуть "справжні" підручники, сприяють більш швидкому формуванню соціолінгвістичної компетенції тих, кого навчають, їхньої психологічної готовності до контактів з носіями мови. У той же час для багатьох викладачів очевидним, що автентичні навчальні матеріали розраховані на іноземця "узагалі", а не на українця, розтягнуті за часом вивчення, націлені на перспективу життя в країні, мову якої вивчають (чого варті тільки іспити на одержання Кембріджського чи сертифіката TOEFL наприкінці курсу!).

Однак, більшість студентів зв'язують своє майбутнє з Україною, а не з англomовними країнами. Т. А. Трубіцина серед недоліків масового освоєння закордонних підручників називає також звуження "змісту освіти до розважально-побутового рівня і його контроль на базі рецептивного множинного вибору" [3 с.15].

І усе-таки тільки навчившись читати професійно-орієнтовані іншомовні тексти в оригіналі, фахівець виробить у собі звичку і смак здобувати інформацію "з перших рук", з іноземних джерел для наступного переносу у власну професійну діяльність.

На яких же автентичних текстах варто навчати іншомовного читання в технічному вчн?

На перший погляд, проблема автентичності навчальних матеріалів у принципі здається надуманою: просто варто брати справжні тексти, типові для жанрів даного регістра, і читати, і автентичність буде реалізовуватися, так би мовити, автоматично; автентичні ж тексти — це лінгвістичні джерела, використовувані викладачем у процесі навчання читання [5, с.13].

Інтерактивність (interaction взаємодія) - наріжний принцип комунікативної методики під час навчання іноземної мови. Сам термін "інтерактивний" (interactive), дериват латинського дієслова-agere робити і прийменника inter - між, у застосуванні до навчання припускає, що таке навчання: 1) скоріше активне, ніж пасивне, 2) центроване в більшій мірі на студента, а не на мову, що вивчається, 3) скоріше когнітивне, ніж реактивне.

Навчати інтерактивно іншомовного читання означає робити це за допомогою завдань, що надає викладач; організувати діяльність студентів щодо витягу інформації з тексту таким чином, щоб сама ця спільна діяльність навчала студентів. Однак методична реалізація цього принципу можлива в трьох планах: взаємодія читача з текстом (з автором); взаємодія читачів один з одним з метою використання тексту для оволодіння іноземної мови; взаємодія інформативної основи читача з "великим контекстом" через застосування отриманої інформації в наступній практичній діяльності читача.

Форми такої взаємодії в соціолінгвістичному плані можуть бути найрізноманітнішими: інтерв'ю, лекція, бесіда, постановка питань, переказ, участь у Business Projects й інші види діяльності, де читання виступає як первісна основа для обговорення.

Інтерактивна методика з'явилася в 20-х роках минулого сторіччя в Гарварді (США) під час підготовки юристів за принципом вивчення реальних судових справ (так званий case method) у протидію пасивному запам'ятовуванню складної юридичної термінології. Перевагами case методики була висока мотивація студентів, співробітництво, здатність до змагання всіх учасників навчальної групи, зв'язок з реальним життям. Головним в аудиторії виступає процес вивчення, а не результат.

Практично кожен прийом, кожна вправа може виконуватися в інтерактивному режимі.

Завдяки груповій роботі можливі організація і включення в процес читання студентів з різними читацькими стратегіями і здібностями. Природно, що більш компетентні читачі стають експертами групи. Обговорення в групі важливих моментів у розумінні того, що читається чи при виконанні завдань, інтегрує різні види мовленнєвої діяльності: говоріння, слухання і навіть письмо. Адже в реальності читання не можна розглядати в ізоляції від інших видів мовленнєвої діяльності.

Таким чином, студенту необхідно прищепити навички інтерпретації усного чи письмового повідомлення, наданого викладачем, навчити його реагувати відповідним чином на ці повідомлення, моделювати ситуації, у які він повинен бути залучений з метою спілкування. Цьому сприяє автентична та методика інтерактивності, що передбачають розвиток навичок спілкування і спрямовані на особисте залучення того, кого навчають, у це спілкування.

Література.

1. Бабайлова А.Э. Текст как продукт, средство и объект коммуникации при обучении неродному языку.- Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1987.- 152 с.
2. Барабанова Г.В. Лингвометодические требования к учебному специальному тексту//Методика обучения иностранным языкам. Вып.15.- Минск: Высшая школа, 1985.-С. 51-55

3. Трубицына Т.А. Когнитивный поход к освоению зарубежных учебников в средних школах России //Когнитивная парадигма.-Пятигорск: Изд-во ПГЛУ.- С. 51-53

4. Nuttall Christine. Teaching Reading Skills in a Foreign Language.- Oxford: Macmillan Heinemann, 1996.-282 p.